

Agatowa solniczka - najstarsza w wielickiej kolekcji

Solniczka wykonana jest ze szlifowanego agatu i ma kształt kielicha zamkniętego przykrywką. Całość ujmują srebrna i pozłacana oprawa, która zachwyca kunsztownymi ornamentami z poskręcanych, jakby „zeschniętych” liści. Pokrywa zwieńczona jest uchwytem z delikatnymi dekoracjami trójliści. Obiekt ten jest przykładem sztuki wybitnej światowej klasy a także jednym z najpiękniejszych naczyń przyprawowych w wielickiej kolekcji.

Solniczka wyznacznikiem statusu społecznego i prestiżu

Agatowa solniczka jest bardzo rzadkim przykładem późnogotyckiego złotnictwa, które pomaga wyobrazić sobie jak wyglądały luksusowe przedmioty na najbogatszych stołach. Solniczki nie tylko służyły do podawania przyprawy i ozdoby stołu, ale także wyznaczały miejsce dla najważniejszej osoby na uczcie stojąc przed nią. W średniowieczu takie cenne przedmioty, świadczące o potęgze i zamożności właściciela, wraz z innymi drogocennymi naczyniami ze skarbców były pokazywane gościom podczas dworskich wydarzeń.

Solniczka a nieprzespane noce króla!

Czy ten niewielki przedmiot mógł być powodem nieprzespanych nocy dla panującego? Okazuje się, że tak. Skoro solniczkę stawiano tylko przed najważniejszą osobą jak zachować się w sytuacji gdy na uczcie jest aż trzech panujących. Przed takim dylematem stanął król Francji Karol V w 1378 r. przyjmując na uczcie cesarza rzymskiego Karola IV i Wacława IV króla Czech i Niemiec. Czy powinien postawić sól przed sobą, cesarzem rzymskim, czy może przed trzecim władcą. Ten dziś pozornie prozaiczny szczegół w przeszłości mógł mieć poważne reperkusje dyplomatyczne. W jaki sposób Karol V wybrnął z trudnej sytuacji? Zdecydował się postawić na stole trzy solniczki, przed każdym z władców. A miał duże możliwości wyboru ponieważ w jego skarbcu znajdowało się 46 solniczek, w tym aż 19 złotych.

Solniczka ochroną przed trucizną?

Czy solniczka może uchronić przed trucizną? Tak, przy czym sprawdzały się tu zamykane

saliery jak agatowa solniczka. Trudniej było dosypać truciznę i wymieszać ją z solą. Ponadto solniczka stała przed najważniejszą osobą co ułatwiało jej obserwowanie czy nie zbliża się do niej ktoś niepowołany.

Agatowa solniczka ozdobą jubileuszowej wystawy 70/70

Do 22 sierpnia 2021 r. agatowa solniczka prezentowana jest w Zamku Żupnym w Wieliczce na wystawie jubileuszowej „70/70”.

Wystawa ta została zorganizowana w związku z 70-rocznicą powstania Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Można na niej zobaczyć obiekty ze zbiorów Muzeum cenne materialnie i ważne historycznie prezentujące różnorodność i bogactwo jego kolekcji.

Każdy z nich ma swoją ciekawą historię i inspirowanie do opowieści o miejscu i ludziach, z którymi jest związany. Czasem jest to gotowy scenariusz na intrygujący kryminał jak w przypadku Rogu Bractwa Kopaczy z 1534 r., który został skradziony i sprzedany w Wiedniu gdzie zakupił go Salomon Rothschild, znany bankier i finansista. A potem trwały wieloletnie starania, dzięki którym został sprowadzony do Wieliczki.

Czy ktoś chciałby, żeby jego szef decydował o tym kogo może poślubić? Na pewno nie, a taki absurdalny nakaz obowiązywał w wielickiej kopalni w XIX w. Niestosowanie się do niego kończyło się nawet zwolnieniem z pracy. Ten zadziwiający dokument - „pozwolenie na małżeństwo”, prezentowany jest na wystawie.

Natomiast poza granice Polski zabiera kryształ czystej soli o fioletowym zabarwieniu. Pochodzi z niemieckiej kopalni soli w Merkers. Piękny okaz przypomina niechlubną historię z czasów drugiej wojny światowej. W tej kopalni Niemcy gromadzili skradzione w Europie złoto i dzieła sztuki.

Na wystawie można zobaczyć też fragment dawnej liny szybowej przypomina ona o ich ważnej roli w kopalni. Ich brak mógł wstrzymać funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Zaskakuje, że już w przeszłości liny wykorzystywano powtórnie, czyli poddawano je modnemu dziś recyklingowi.

Więcej ciekawych informacji znajduje się na wystawie i stronie internetowej (www.muzeum.wieliczka.pl).

Po zakończeniu wystawy jubileuszowej 70/70 agatowa solniczka będzie prezentowana na wystawie stałej „Solniczki – małe arcydzieła sztuki” w Zamku Żupnym w Wieliczce.

